

Overgripere tilbake i hvitt

Publisert i Dagbladet på nett og papir 24. mai til 1. oktober 2014

Journalister: Eiliv Frich Flydal (eff@dagbladet.no/45291836), Line Brustad og Øistein Norum Monsen (video/foto).

Redaksjon: Dagbladet, Langkaia 1, 0107 Oslo

Kontaktperson: Arve Bartnes, 911 64 223/aba@dagbladet.no

Tittel på prosjektet: Overgripere tilbake i hvitt

BAKGRUNN	4
ARBEIDET	5
Problemstillinger	5
METODER	6
Oppsporing av leger som hadde mistet autorisasjon	6
Nevrologen	7
Bakgrunn	7
Innsyn	7
Resultat	9
Intervjuer	11
Daglig leder	11
MS-forbundet	12
Nevrologen	12
Konsekvenser	13
Os-legen	14
Innsyn i korrespondanse	14
Intervjuer	15
Konsekvenser og reaksjoner	17
Follo-legen	17
Oppsporing	17
Bakgrunn	17
Intervjuer	18
Avsløringer	18
Konsekvenser og reaksjoner	18
Skudeneshavn-legen	18
Bakgrunn	18
Oppsporing	18
Folkeregisteret	19
Google maps	20
Intervjuer	20
Konsekvenser	22
Dansk psykiater	22
Resultat	23
Resultater av innsynsarbeidet og reportasjereisene	23
Metoder for organisering av innsynsarbeidet	23
Lage en ny statistikk	24
Utfordringer med OEP	24
Innsyn utenom OEP	24
Egen statistikk	25
Intervju med Helsetilsynet	27
Nye saker	27
Manglet politianmeldelser	27
Orienterte fremdeles ikke utlandet	27
KONSEKVENSER	28
Intervjuer med overgriperne	29

Ofrene	29
SPESIELLE ERFARINGER	30
Brudd på Offentlighetsloven	30
PFU-klage fra den tyske legen	30
Påstander om personlige konsekvenser	30

Gjennom en artikkelserie har Dagbladet avdekket hvordan leger som ifølge norske helsemyndigheter og domstoler har begått seksuelle overgrep, får jobbe på nytt som leger, med uvitende pasienter og kolleger i helsevesenet.

På legekontorer og helseinstitusjoner risikerer norske kvinner og menn å kle av seg foran disse helsearbeiderne.

Dagbladet avdekket at Helsetilsynet har latt være å politianmelde legers seksuelle overgrep mot pasienter og seksualiserte opptredener overfor pasienter, til tross for at tilsynet selv valgte å reagere ved å trekke autorisasjonen deres tilbake.

Avsløringene vakte stor oppmerksomhet både i Norge og utlandet. De fikk konsekvenser for helsearbeidere i Norge og utlandet. De ble gjenstand for politisk debatt her hjemme.

Avsløringene førte til at Helsetilsynet måtte redegjøre for sitt arbeid overfor regjeringen. Avsløringene førte også til at Helsetilsynet måtte endret praksis.

Dagbladet avslørte også at en utenlandsk lege som mistet autorisasjonen sin i Norge etter seksuelle overgrep, var tilbake i arbeid som lege blant uvitende pasienter og kolleger ved et sykehus i Tyskland. Norske helsemyndigheter hadde ikke varslet kolleger i legens hjemland om overgrepene i Norge.

Som en konsekvens av avsløringen skal nå Helsetilsynet informere hjemlandet til alle utenlandske helsearbeidere som mister autorisasjonen sin i Norge, uansett årsak for tapet. Målet med praksisendringen er å unngå at disse legene starter opp i nye jobber, uten at relevante myndigheter vet hva som har skjedd.

Blant metodene var skjult kamera, digitale verktøy, omfattende innsynsarbeid og sammensetting av data fra en rekke ulike kilder. Funnene ble presentert i papir, på nett og i to videodokumentarer.

Bakgrunn

Vi kom på sporet av sakene vinteren 2014 under noen søk i Offentlig elektronisk postjournal (oep.no). Vi jaktet da etter nye dokumenter om personer vi tidligere har omtalt, fordi de hadde mistet legeautorisasjonene etter seksuelle overgrep.

Det viste seg at flere av dem var tilbake i jobb som leger. En med pasientkontakt.

Dette var spørsmålene som dannet utgangspunktet for gravearbeidet som startet januar 2014:

Visste pasientene deres om om bakgrunnen til denne legen?

Var det mulig at uvitende norske pasienter måtte kle av seg og fortelle sensitive opplysninger til en slik lege?

Fantes det flere leger som var kjente overgripere for norske helsemyndigheter på norske helseinstitusjoner?

I tillegg satt vi igjen med ubesvarte spørsmål, etter en serie artikler i 2012 der Dagbladet avdekket at utenlandske leger var kraftig overrepresentert blant overgripere i helsevesenet. I etterkant reiste flesteparten videre uten at hjemlandet ble informert, fordi norske helsemyndigheter valgte å toe sine hender og la være å varsle kollegene i andre land.

Dagbladet avdekket også i 2012 at politiet unnlot å varsle helsemyndighetene etter at en lege ble anmeldt for seksuelle overgrep. Han ble senere dømt for tre andre tilfeller. Avsløringene vakte stor oppsikt i 2012 og førte til løfter fra politisk hold: Daværende helseminister Anne-Grete Strøm-Erichsen lovet å "(...) gjøre alt i min makt for å unngå at liknende ting gjentar seg i framtida. Jeg vil gjøre det jeg kan for å stoppe disse legene."

Etter et par dagers arbeid skjønnte vi at dette kunne bli spennende materiale å grave videre i. Etter en prat med nyhetsleder Arve Bartnes ble vi enige om å bruke mer tid på å grave videre, og se etter flere liknende saker.

Dagbladets artikler under vignetten "Overgripere i hvitt" publisert våren og sommeren 2014 er et helt frittstående journalistisk arbeid, selv om det inneholder noen oppfølginger av arbeid gjort i 2012.

I tillegg til nye undersøkelser, bestemte vi oss for å undersøke om disse løftene var blitt holdt.

Arbeidet

Vi brukte fem måneder fra journalist Eiliv Flydal startet å lete opp informasjon januar 2014 til sakene kom på trykk i slutten av mai. Journalist Line Brustad ble koplet på i løpet av våren og videojournalist Øistein Norum Monsen jobbet tett på sakene i lengre perioder. Underveis måtte vi også ta unna annet nyhetsstoff når det smalt, men i hovedsak jobbet vi med "Overgripere i hvitt".

Problemstillinger

Dette var problemstillingene som var sentrale under oppstarten av arbeidet:

- Har norske myndigheter tatt noen konkrete grep for å sikre pasienter bedre mot seksuelle overgrep de siste årene, slik Strøm-Eriksen varslet?
- Hvilke type overgrep, og hvor mange, har de legene som har mistet autorisasjonen de siste to årene begått?
- Hvor, og med hva, jobber i dag legene som mistet autorisasjonen på 2000-tallet som følge av seksuelle overgrep mot pasienter?

Særlig det siste punktet ble det spennende å grave i – og fikk konsekvenser både for både helsepersonell og helsemyndighetene.

Vi visste fra tidligere arbeid med liknende saker at det er et utfordrende saksfelt å jobbe med. Leger er en ressurssterk gruppe. Trusler om søksmål og henvendelse fra advokater i arbeidet med slike saker er ikke ukjent. Legene har også en sterk fagforening, Legeforeningen, som slåss for medlemmers interesser overfor mediene.

Vi planla derfor arbeidet nøye, med tanke at vi i etterkant lett skulle kunne dokumentere metoder og steg i arbeidet. Det samme gjaldt for redaksjonelle valg vi tok fortløpende ved publisering.

Helsetilsynet satt på mye av informasjonen vi først trengte for å grave videre. Dokumentene vi hadde behov for var deres egne vedtak, samt korrespondansen deres med helsepersonell og deres eventuelle nye arbeidsgivere.

Fra tidligere visste vi at arbeidet med å få informasjon fra tilsynet ville ta tid og være krevende.

Vi begynte å undersøke den siste problemstillingen først, da den hadde mest sprengeeffekt: Var det mulig at noen av legene vi omtalte i 2012 - den gang arbeidsløse, sykemeldte eller i fengsel - kunne være tilbake i legejobber med nye pasienter?

Hvor mange var det snakk om, og hvor jobbet de?

Jakten på informasjon ledet oss til flere land.

Metoder

For å gjøre det lettere for leseren, har vi ikke valgt å ikke presentere metodebruken kronologisk fra start til slutt i prosjektet. I stedet presenterer vi arbeidet sortert på sakene, med en forklaring av metodene vi brukte underveis fra start til publisering.

Alle vedtak Helsetilsynet sender fra seg, som vedtak om autorisasjoner, og korrespondanse med helsepersonell, skal journalføres. Tilsynets postjournal blir deretter tilgjengelig på OEP.no, der hvem som helst kan gjøre oppslag.

Vi startet med å slå opp navn og saksnummer på leger og helsearbeidere vi visste hadde mistet autorisasjonen de siste seks årene, etter at helsemyndighetene mente de hadde begått seksuelle overgrep mot pasienter. Flere av dem var også dømt i retten for overgrepene.

Jakten på informasjon og oppsporing av disse personene foregikk etter hvert i fire land, med en rekke ulike metoder og utfordringer. Her følger en oversikt over hvordan vi gikk fram metodisk for å undersøke, kartlegge og intervju de ulike helsearbeiderne.

Oppsporing av leger som hadde mistet autorisasjon

Dagbladet anonymiserte helsearbeiderne i artiklene, og vil også gjøre det i denne metoderapporten. For enkelthets skyld har flere av dem vi omtaler fått et alias som er relatert til yrkestittelen eller yrkesbakgrunnen deres.

Navnet på helsearbeidere som er i dialog med helsemyndighetene i jobbsammenheng, skal komme opp i sakstittelen og/eller dokumenttittel når man gjør et søk i OEP, så fremt de ble arkivert og er nyere enn et år gamle. Det betyr at man både kan gå gjennom tilsynets korrespondanse kronologisk på jakt etter slike brev, eller søke direkte på navn man vil undersøke.

Nevrologen

Nevrologen var den første vi startet med å kartlegge.

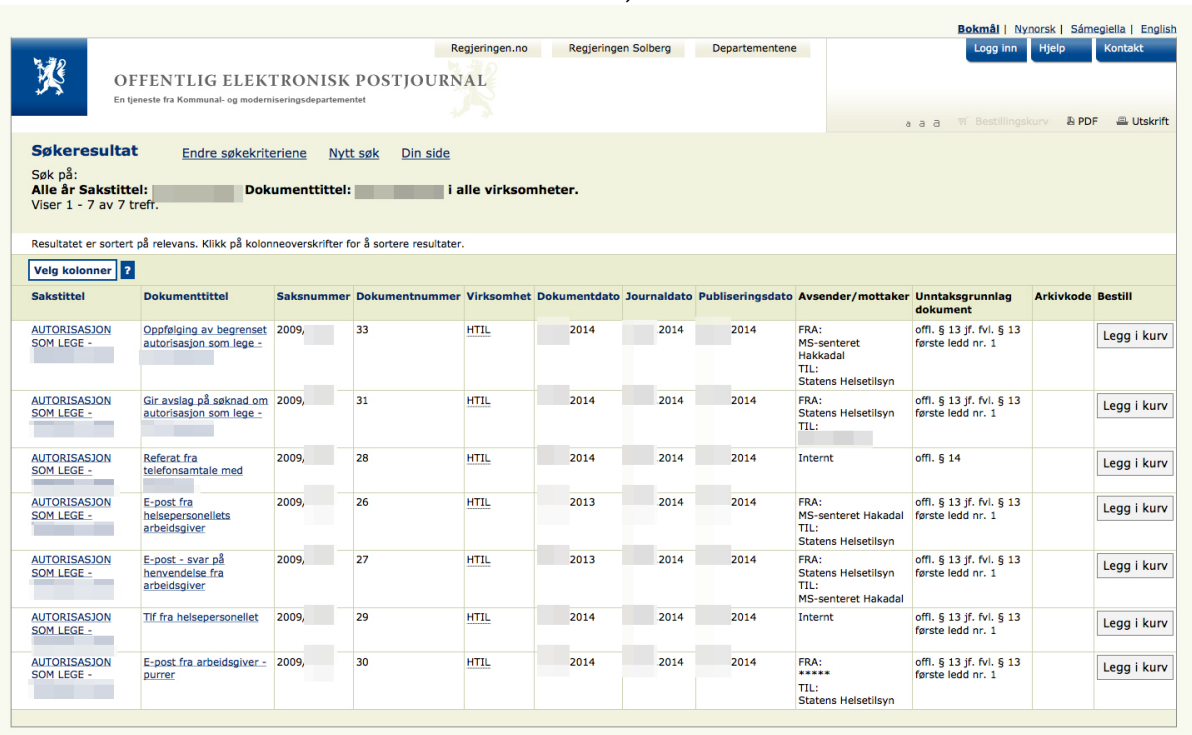
Bakgrunn

Nevrologen mistet legeautorisasjonen sin i 2008. i en rettsesak i 2009 ble han dømt for seksuelt misbruk av en ung kvinnelig pasient, mens han jobbet ved Ahus. Den første gangen var hun sterkt bedøvet og omtåket, ifølge dommen. Overgrepssaken vakte stor oppsikt i sin tid, og flere medier omtalte saken.

Senere trakasserte han henne på telefon i flere år, ifølge kvinnens forklaring.

Innsyn

Vi startet med et enkelt søk i OEP på nevrologens navn, samt saksnummeret for hans autorisasjon hos Helsetilsynet - som vi kjente fra før. Da fikk vi opp omtrent det samme resultatet som man ser på skjermdumpen under (skjermdumpen er ferskere). Det viste de siste dokumentene i saken. Av kolonnen "Dokumentnummer" gikk det fram at det fantes flere dokumenter enn de vi får se under, ettersom det eldste er nr 30.

Sakstittel	Dokumenttittel	Saksnummer	Dokumentnummer	Virksomhet	Dokumentdato	Journaldato	Publiseringsdato	Avsender/mottaker	Unntaksgrunnlag dokument	Arkivkode	Bestill
AUTORISASJON SOM LEGE - [redacted]	Oppfølging av begrenset autorisasjon som lege - [redacted]	2009, [redacted]	33	HTIL	2014	2014	2014	FRA: MS-senteret Hakadal TIL: Statens Helsetilsyn	off. § 13 jf. f.vi. § 13 første ledd nr. 1		Legg i kurv
AUTORISASJON SOM LEGE - [redacted]	Gir avslag på søknad om autorisasjon som lege - [redacted]	2009, [redacted]	31	HTIL	2014	2014	2014	FRA: Statens Helsetilsyn TIL: [redacted]	off. § 13 jf. f.vi. § 13 første ledd nr. 1		Legg i kurv
AUTORISASJON SOM LEGE - [redacted]	Referat fra telefonsamtale med [redacted]	2009, [redacted]	28	HTIL	2014	2014	2014	Internt	off. § 14		Legg i kurv
AUTORISASJON SOM LEGE - [redacted]	E-post fra helsepersonellets arbeidsgiver	2009, [redacted]	26	HTIL	2013	2014	2014	FRA: MS-senteret Hakadal TIL: Statens Helsetilsyn	off. § 13 jf. f.vi. § 13 første ledd nr. 1		Legg i kurv
AUTORISASJON SOM LEGE - [redacted]	E-post - svar på henvendelse fra arbeidsgiver	2009, [redacted]	27	HTIL	2013	2014	2014	FRA: Statens Helsetilsyn TIL: MS-senteret Hakadal	off. § 13 jf. f.vi. § 13 første ledd nr. 1		Legg i kurv
AUTORISASJON SOM LEGE - [redacted]	Tif fra helsepersonellet	2009, [redacted]	29	HTIL	2014	2014	2014	Internt	off. § 13 jf. f.vi. § 13 første ledd nr. 1		Legg i kurv
AUTORISASJON SOM LEGE - [redacted]	E-post fra arbeidsgiver - purre	2009, [redacted]	30	HTIL	2014	2014	2014	FRA: ***** TIL: Statens Helsetilsyn	off. § 13 jf. f.vi. § 13 første ledd nr. 1		Legg i kurv

For å se flere dokumenter i den enkelte saken, må man trykke seg inn på "sakstittel". Da får man opp all korrespondanse i den aktuelle saken, kalt "Dokumentliste", som vises på neste skjermdump:

Dokumenttittel	Dokumentnummer	Dokumentdato	Avsender/mottaker	Unntaksgrunnlag dokument	Arkivkode	Bestill
Oppfølging av begrenset autorisasjon som lege - [redacted]	33	2014	FRA: MS-senteret Hakadal TIL: Statens Helsestilsyn	off. § 13 jf. fvl. § 13 første ledd nr. 1		Legg i kurv
Gir avslag på søknad om autorisasjon som lege - [redacted]	31	2014	FRA: Statens Helsestilsyn TIL: [redacted]	off. § 13 jf. fvl. § 13 første ledd nr. 1		Legg i kurv
E-post fra arbeidsgiver - purrer	30	2014	FRA: [redacted] TIL: Statens Helsestilsyn	off. § 13 jf. fvl. § 13 første ledd nr. 1		Legg i kurv
Tlf fra helsepersonellet	29	2014	Internt	off. § 13 jf. fvl. § 13 første ledd nr. 1		Legg i kurv
Referat fra telefonsamtale med [redacted]	28	2014	Internt	off. § 14		Legg i kurv
E-post - svar på henvendelse fra arbeidsgiver	27	2013	FRA: Statens Helsestilsyn TIL: MS-senteret Hakadal	off. § 13 jf. fvl. § 13 første ledd nr. 1		Legg i kurv
E-post fra helsepersonellets arbeidsgiver	26	2013	FRA: MS-senteret Hakadal TIL: Statens Helsestilsyn	off. § 13 jf. fvl. § 13 første ledd nr. 1		Legg i kurv
***** Søknad om autorisasjon som lege - [redacted]	25	2013	FRA: [redacted] TIL: Statens Helsestilsyn	off. § 13 jf. fvl. § 13 første ledd nr. 1		Legg i kurv
Spørsmål om skytet til begrenset autorisasjon	24	2013	Internt			Legg i kurv
Melding til berørte instanser - gis begrenset autorisasjon - lege [redacted]	23	2013	FRA: Statens Helsestilsyn TIL: Berørte instanser			Legg i kurv

Og her lå dokumentet som fortalte oss at det hadde skjedd en utvikling det var verdt å se nærmere på (med rød ring).

Som man ser av bildet over, er de fleste dokumentene i saken sladdet med begrunnelse i offentlighetslovens §13, fordi de inneholder opplysninger underlagt taushetsplikt. Men dokumenttittelen i dok 23 fra 2013 er beskrivende nok: "Melding til berørte instanser - gis begrenset autorisasjon – lege xxx" (vår anonymisering av navnet).

Tittelen på dokumentet fortalte oss at mannen, dømt for seksuelle overgrep mot en pasient fem år tidligere, hadde fått en ny legeautorisasjon og derfor kunne jobbe som lege igjen.

Funnet gjorde at vi bestemte oss for å lete videre.

Vi satt tilbake med flere nye spørsmål:

- Hva var begrensingene omtalt i tittelen?
- Var han tilbake i en legejobb ved en helseinstitusjon?
- I så fall hvor?
- Hadde han pasientkontakt der?

Et kort tips om dokumentnumre til leseren: Dokumentnummeret på brevtvekslingen viste rekkefølgen på dokumentene og korrespondansen. Mangler det numre i dokumentlisten, så kan det bety at dokumenter ikke er journalført på rett måte, og ikke er tilgjengelig i OEP, så det er viktig å lese nøye.

For å få svar på spørsmålene over, måtte vi finne flere relevante dokumenter.

Som man ser av skjermdumpen kan man bla seg bakover i en slik postliste. På siden bak, med dokumentnummer 22, er selve vedtaket som Helsetilsynet hadde sendt mannen. Vi visste av erfaring at slike vedtak er lange og innholdsrike. Bakgrunnen for at helsepersonell mister autorisasjon og en rekke vurderinger tilsynet gjør, er listet opp.

Vi hadde aldri sett et vedtak som ga en *begrenset* autorisasjon før, og visste ikke hvor detaljert et slikt vedtak var. Kunne det gi oss svarene?

OEP er enkelt å bruke: Vi trykket på "legg i kurv" på vedtaket, i tillegg til en rekke andre dokumenter i saken, før vi bestilte innsyn ved å gå til bestillingskurven. Der fylte vi ut personalia og epostadressen.

Mer leting i postlista ga oss ytterligere informasjon om legens situasjon. Dokumenttittel og adressatinformasjon fortalte oss navnet på arbeidsgiveren. I avsender/mottakerfeltet på et brev med tittelen "E-post fra helsepersonellens arbeidsgiver", stod "MS-senteret Hakadal" oppført.

Det som trolig var arbeidsstedet, var altså et rehabiliterings- og behandlingssenter for personer rammet av nervesykdommen Multipel sklerose. Senteret eies av MS-forbundet, som har rundt 8 000 medlemmer over hele landet.

Også disse dokumentene var unntatt offentlighet. Vi søkte innsyn i dem.

At legen var dømt for å forgripe seg på en sterkt bedøvet kvinne seksuelt, gjorde den mulig nye arbeidsplassen hans ytterligere interessant. MS er en nervesykdom som i hovedsak rammer unge kvinner i alderen 25 til 40 år. Den ender ofte med å sette den syke i en hjelpeløs tilstand, uten tale, der pasienten er helt avhengig av mennesker rundt seg.

Resultat

Vi fikk de første dokumentene fra Helsetilsynet i midten av januar 2014. Metoden virket og vi hadde mye lesestoff. I vedtakene var noe personlig informasjon om legen og ofrene sladdet.

Helt fra starten av trakk vi ut nøkkelinformasjon av alle slike dokumenter vi mottok om helsearbeidere. Dataen ble ført opp i et stor excelark, som vi vil utdype mer senere i rapporten.

Selve vedtaket om å gi mannen ny, begrenset legeautorisasjon var det mest informative. Der gikk det fram at han hadde fått et jobbtilbud ved MS-senteret.

Daglig leder skulle ha oppsyn med ham og rapportere "avvik" i arbeid til Helsetilsynet. Vedtaket forutsatte regelrett at han jobbet ved MS-senteret i den stillingen han var tilbudt der – skreddersydd for ham.

Korrespondanse mellom arbeidsgiveren og Helsetilsynet fortalte oss at arbeidsoppgavene hans dreide seg rundt et arbeid som leder for et søvnprosjekt for MS-syke.

Men hvordan havnet han der i utgangspunktet? Hva gjorde at et rehabiliteringssenter for MS-syke tilbød en overgrepssømt mann jobb, og gjennom tilbudet bidra til at han fikk ny legeautorisasjon?

Etter hvert som vi leste gjennom dokumentene, dukket det opp en referanse til NAV og lønn. Daglige leder ved MS-senteret opplyste til Helsetilsynet at NAV skulle betalte legens lønn et helt år.

Stillingen var "praksisplass" vurdert og godkjent av NAV. Målet, fra NAV sin side, var å hjelpe ham tilbake i en yrkeskarriere som lege. Et yrke han altså tidligere brukte som plattform for å begå seksuelle overgrep.

Disse funnene dannet utgangspunkt for to større saker i Dagbladet senere det året.

Nærmere gjennomgang av de dokumentene fortalte oss også at Nevrologen hadde en støttespiller på innsiden av MS-senteret.

Flere av brevene til Helsetilsynet var signert "daglig leder Antonie G. Beiske" ved MS-senteret. Hun var blitt nevrologens nærmeste leder der, og var kontaktperson for tilsynet i anledning ansettelsen.

Vi lette videre i dokumentene. Til slutt fant vi brev der Beiske, i kraft av å være daglig leder ved MS-senteret sterkt anbefalte Helsetilsynet å gi Nevrologen en fullverdig legeautorisasjon. Den ville gi ham en ubegrenset mulighet til å behandle pasienter ved alle sykehus i Norge og utlandet. Anbefalingen hennes ble ikke fulgt av tilsynet, som ga ham en begrenset autorisasjon.

Beiske hadde altså tilbudt ham den første jobben han hadde etter overgrepssømdommen, hjulpet med å få en begrenset autorisasjon og kjempet for at Nevrologen skulle få en fullverdig autorisasjon uten begrensninger. Han skulle på sin side jobbe for senteret, med lønn dekket utenfra.

Gjennom noen enkle søk med Google fant vi doktorgradsdisputasen hennes, datert 2009, på UiOs nettsider. Ifølge disputasen var Beiske i 2009 ansatt ved Ahus, samme sted som Nevrologen jobbet og begikk overgrepet få år tidligere.

En pressekontakt ved Ahus bekreftet også at Beiske jobbet der i den perioden.

Var det mulig at Nevrologen og Beiske kjente hverandre fra før?

Vi gikk i gang med intervjuene.

Intervjuer

Bakgrunnsamtaler var en viktig metode i hele prosjektet. Fordi seksuelle overgrep er et ømtålig tema, for alle parter i sakene, var det viktig å få informasjon fra folk uten at de var "redde for å havne i avisa", bare fordi de snakket med oss.

Fordi saken hadde en såpass alvorlig karakter, valgte vi å gjennomgå all informasjon vi hadde med alle partene, så langt det var mulig. Slik kunne alle aktører vi snakket med komme med informasjon, korrigeringer og innspill, som var viktige for vår dekning.

Samtidig påla det oss et ansvar for å være tydelige på hva som var bakgrunn og hva som var faktiske intervjuer vi ønsket å sitere fra.

Vi ringte og var i kontakt med Nevrologen flere ganger den våren for å få hans syn på saken. Han fortalte om den nye stillingen. Vi spurte om han ville stille til intervju, anonymt om han ønsket, noe han avsto. Etter dette ville han ikke ha mer kontakt og sluttet å ta telefonen.

Daglig leder

Vi fikk derimot et intervju med daglig leder ved MS-senteret, Beiske. Hun forklarte ansettelsesprosessen og ga oss svar på flere spørsmål.

Hun bekreftet at hun kjente godt til Nevrologen fra før han startet i på jobb hos MS-senteret. Hun var kollega ved Ahus da han begikk overgrepene mot den unge kvinnen og sjefen hans da han senere ble dømt for dem. Hun husket saken fra den gang.

Beiske var lenge vag på hva Nevrologen skulle jobbe med på MS-senteret, men fordi vi hadde lest oss godt opp på dokumentene i postjournalene kunne vi stille konkrete spørsmål. Blant annet ville hun lenge ikke svare på om Nevrologen hadde tilgang til pasientjournaler med sensitive opplysninger.

Etter mange runder medga hun at han hadde slik tilgang.

Hun bekreftet også at ingen av pasientene kjente til mannens bakgrunn.

Beiske oppfordret Dagbladets journalister til å ikke omtale saken. Blant annet hevdet hun at ansettelsen var uproblematisk, fordi hun jo hadde informert styret ved senteret og MS-forbundet - eieren av senteret - om saken.

Stemte det at en medlemsorganisasjon som MS-forbundet godkjente at en overgrep dømt mann skulle jobbe blant deres pasienter? Eller at senteret skulle hjelpe mannen med ny autorisasjon for å kunne jobbe der?

Dette var en påstand vi kunne sjekke hos MS-forbundet.

MS-forbundet

I et intervju nektet MS-forbundets styreleder Lars Ole Hammersland for påstandene fra Beiske. Han svarte at han "fikk vag og mangelfull informasjon i fjor av daglig leder om at en av kandidatene til jobben hadde mistet autorisasjonen på grunn av noen tilnærmelser til en pasient. Men jeg ble aldri informert om at han ble ansatt og faktisk begynte å jobbe hos oss."

At tilnærmelsene faktisk var seksuelle overgrep mot en neddopet pasient, og at legen fikk betinget fengselsstraff for dette, var ukjent for Hammersland og resten av styret ved MS-senteret.

Nevrologen

Ettersom Nevrologen ikke lenger tok telefonen bestemte vi oss for å dokumentere at han jobbet ved MS-senteret, og intervjuet ham på jobben i Hakadal.

Vi fikk vite når han var på jobb den aktuelle uka. Vi kan ikke gå nærmere inn på hvordan her, av hensyn til kilden for informasjonen.

Tidlig om morgenen en ukedag i april reiste vi fra Oslo til Hakadal og MS-senteret. Vi ankom rundt halv åtte og ble sittende i bilen på parkeringsplassen utenfor bygget, mens vi ventet på mannen.

Problemet var at vi aldri hadde møtt eller sett nevrologen tidligere. Vi hadde bare en vag beskrivelse av utseende fra en kilde. Vi antok at han kom i bil, men visste heller ikke hvilken bil han kjørte.

Så hvordan visste vi hvem av de ansatte som kom kjørende som var ham?

For å finne ut av det, brukte vi en metode for å identifisere bileiere via sms, basert på registreringsnummeret. (Metoden kan også brukes utenfor åsteder for å finne ut hvem som har satt fra seg bilen der.)

Tjenesten drives av Statens vegvesen (tidligere Biltilsynet). Den gjør at man kan slå opp bilskilt raskt. Man skriver de to bokstavene og registreringsnummeret og sender det til telefonnummeret 2282. For eksempel slik: "DK12345" til 2282. I svaret får man eieren av bilen, skyldig årsavgift og opplysninger om EU-kontroll. Uavhengige eksempler sees i skjermdumpen til høyre.

Den morgenen gjorde vi mange slike oppslag, etter hvert som ansatte kom på jobb i bil. Svarene tikket inn i løpet av to-tre sekunder.

Med metoden vi brukte må man ta høyde for at personen man ser etter kan kjøre en bil som er registrert på en ektefelle eller samboer, ettersom mange deler bil med sine nærmeste.

Etter tre kvarters venting kjørte en bil inn på parkeringsområdet med et registreringsnummer vi kunne knytte til Nevrologen, etter å ha sjekket med sms-tjenesten.

Her er den mannlige legen på vei inn på jobben som leder for et søvnprosjekt for MS-pasienter. For fem år siden ble han straffedømt for seksuelle overgrep mot en bedøvet og omtåket pasient.

OVERGREPSLEGEN TILBAKE PÅ JOBB

For fem år siden ble legen i 60-åra dømt for seksuelle overgrep mot en bedøvet og omtåket 18 år gammel kvinnelig pasient. Overgrepene skjedde mens kvinnen var innlagt på Akershus universitetssykehus (Ahus). Seneres forgrep han seg på berøst igjen under en konsultasjons- og dagbehandling fra Helse Vest i Hordaland.

I dag er mannen tilbake på jobben som lege med en ny autorisasjon fra Statens helsemyndigheter. Ledelsen ved MS-senteret er kjent med overgrepene. Han jobber alene for at ingen skal bli til utvalgte av Statens helsemyndigheter til å behandle pasienter etter legen.

I en annen sak ble legen kvitt alle påstander om å ha vært involvert i voldsmessige hendelser og bakke på knærne inne på pasientrommet. Så opplyttet han at det hadde skjedd på et annet rom med kinden i skrinet herrens, mens han forsøkte å overføre henne. Legen svarte om han synes det han gjorde var godt, men han var for omtåket og bedøvet til å gjøre noe annet eller svare.

OVERGREPSLEGE: Mannen (60-åra) ble dømt i 2009 for å forsvare seg på en kvinnelig 18 år gammel pasient som var ukjentlig og med mistanke om hjerneblødning og migræneanfoll på Ahus i 2003. Nå har mannen fått ny autorisasjon av Helseforlyst og er ny ledende lege på senter for kronisk søvnapnøse.

LEGEN MEKTE FOR OVERGREPET: I retten, men ble dømt til 120 dagers betinget fengsel og to års prøvetid for å skaffe seg seksuell omgang gjennom å misbruke stilling, arbeidsforhold og stilling.

Dagbladet mener legen utvetydlig uttrykte at han leder et søvnprosjekt for MS-pasienter. Han ønsker ikke å ta og uttrykke seg om legens arbeid, svarte legen på spørsmål fra Dagbladet.

Han har jobbet ved MS-senteret i Hordaland i 16 år.

MS senteret helsevidenskapelige institutt i alderen 25 til 40 og avlever kroppen over tid.

Er du sikker på å jobbe med pasienter etter overgrepene da gjorde?

Snakke med ledelsen, generer legen, for han er inn i lovverket på klinikken.

JOBBEN HAR BARN ANSvar: I pasientrommet er det heller fordeling for gjennomgående og pasientforening.

Han er et etidspasientprosjekt hos oss fram til sommerferien, sier daglig leder Anette G. Bekke ved MS-senteret til Dagbladet. Bekke er søvnsenterleder. Statens helsemyndigheter frammanne legens autorisasjonen i 2008, som følger av de seksuelle overgrepene på Ahus.

Tilbytte merer legen var en fare for pasienter i Hordaland, og helsemyndighetene med å han var usikkert på å uttrykke seg om legens forsvare på grunn av grove mangler på faglig innhold.

Siden han legens ved gjennomsnittet gangen i år tilbake autorisasjonen, og i februar i fjor valgte Statens helsemyndigheter å gi ham en be-

gynnelse autorisasjon. Han kan jobbe som lege, men uten direkte pasientkontakt. I så fall er det ingen som Helseforlyst som vil bli undersøkt pasienter alene igjen, slik han hadde jobbet som overlege på Ahus.

Begrunnelsen er at han ønsker å behandle pasienter ved MS-senteret på jobben i dag. Senteret har rundt 10 ansatte og flere hundre pasienter i året.

«Jeg vet etter syv år vi har vært tilfreds med å jobbe med søvnprosjektet, og jeg er glad for at jeg har fått en ny autorisasjon», sier Bekke.

I pasientrommet jobber han igjen utgangspunkt og personlig taushetsforplikt i henholdsvis om berøst ble.

«Hvorfor skulle han ikke ha det?» spør han.

Legen har flere ganger avstått å ta segtjenester ved Dagbladet. I et brev til Helseforlyst der han ber om lov til å behandle pasienter igjen, tar han ansvar for overgrepene for kvinnen på Ahus, etter at han først erklærte seg ikke skyldig i retten.

«Jeg er trygg på meg selv, både faglig og etisk, etter mange års god og grundig gjennomgang av fagstoffet som medfører et godt 2003 forgrep meg på en av mine pasienter. Jeg tar på meg det faglige og faglige ansvar for det som skjedde, og forlener et noe tilsvarende når skal sjke i retten i min forbindelse som lege».

I mer enn ti år har hun hatt mareritt om menn i hvite frakker. Nå frykter hun å møte overgrepsslegen, som er tilbake på jobb.

-LEGEN HAR ØDELAGT LIVET MITT

Når jeg ser på det som har skjedd, er det som om jeg har blitt rammet av en storm. Jeg har blitt kastet rundt som et gjenstand i vinden. Jeg har blitt kastet rundt som et gjenstand i vinden. Jeg har blitt kastet rundt som et gjenstand i vinden.

Heldi (28) ble drept i et biluhall i Hordaland i 2003. Hun ble drept i et biluhall i Hordaland i 2003. Hun ble drept i et biluhall i Hordaland i 2003.

Hun ble drept i et biluhall i Hordaland i 2003. Hun ble drept i et biluhall i Hordaland i 2003. Hun ble drept i et biluhall i Hordaland i 2003.

REDD: Den 28 år gamle kvinnen sier til Dagbladet at hun er redd for å bli syk i tillegg til legene, fordi mannen som forgrep seg på henne i 2003 er tilbake i jobben. «Tenk om jeg kommer inn på et legesenter - og der er han?» sier hun.

STEMMEN ER STODIG: Den 28 år gamle kvinnen sier oppsett ut hun forteller at hun fortsatt har vondt drømmer om menn i hvite frakker.

Hun tenker det i den hvite frakken, og man tenker at siden hun er lege og han er mann skal kunne stole på, men det var han ikke. Hun har et veldig lite min, sier hun.

I Hordaland kunne ikke Tingen forklare Heldi at hun våknet ut av et mareritt på en søvntid siden av angst. Hun lå med ryggen til, og hadde bekkene og tennene i knærne. Legen hadde hånden i skrinet hennes, ifølge domstolen. Han utførte en generelt berøst, og hun opplevde som seksuell motvort. Hun klarte å ha holdt på seg, og etter fengsel, og hun er sikker på at hun ikke blevde helsekater.

Hun ble drept i et biluhall i Hordaland i 2003. Hun ble drept i et biluhall i Hordaland i 2003. Hun ble drept i et biluhall i Hordaland i 2003.

«FØRST STRØK HAN MEG OVER BRYSTENE»

Retten mente lydopptakene langt på vei beviste at legen forgrep seg på Heldi, og hun ble dømt til 120 dagers betinget fengsel og to års prøvetid for å skaffe seg seksuell omgang gjennom å misbruke stilling, arbeidsforhold og stilling.

Heldi (28) ble drept i et biluhall i Hordaland i 2003. Hun ble drept i et biluhall i Hordaland i 2003. Hun ble drept i et biluhall i Hordaland i 2003.

Hun ble drept i et biluhall i Hordaland i 2003. Hun ble drept i et biluhall i Hordaland i 2003. Hun ble drept i et biluhall i Hordaland i 2003.

Vi kjørte forbi og bort til inngangsområdet. Der gikk vi ut av bilen og ventet. Da mannen gikk i retning av inngangen, introduserte vi oss, med et godt synlig videokamera som filmet møtet. Svaret kom umiddelbart fra Nevrologen: "Jeg vet hvem du er".

Vi skjønte at vi hadde rett person foran oss og spurte hvor lenge han hadde jobbet på senteret og hva han arbeidet med. Ved å velge film som metode, hadde vi dokumentert at han fikk tilsvar, og at han arbeidet med MS-senteret. Samtidig hadde vi fått materiale til en av dokumentarene vi ønsket å lage om temaet.

Nevrologen avviste flere ganger å svare på spørsmålene vi stilte. Han henviste til ledelsen ved behandlingssenteret. (Intervjuet og mini-dokumentaren kan sees her: <http://bit.ly/151Lnmu>)

Konsekvenser

- Dagbladets omtale av ansettelsen fikk flere konsekvenser.
- Styret ved MS-senteret besluttet at Nevrologen måtte jobbe hjemmefra ut sommeren til praksisplassen ble avsluttet.
 - MS-senterets styre behandlet saken 22. mai og besluttet at ingen fagpersoner skal arbeide ved MS-senteret uten at de har full autorisasjon, og at de ikke har mistet den før.
 - MS-senterets styre besluttet at alle eksterne ansettelses i framtida skulle legges fram som egne saker for styret.

Os-legen

Vi søkte opp flere navn og saksnumre i OEP vinteren 2014. En av de vi lette etter var en mann vi her kaller Os-legen.

Mannen var allmennlege ved et legekontor da han ble fratatt autorisasjonen i 2010. Helsetilsynet og Helsepersonellnemnda konkluderte med at han hadde seksuelle motiver for å gjennomføre (medisinsk ubegrunnede) gynekologiske (og en rektal) undersøkelser på tre unge kvinnelige pasienter i Os kommune i Hordaland. Pasientene hadde kommet til ham med halsvondt, ørebetennelse og ønske om en sjekk for svineinfluensa. Han ble senere frikjent i to rettsinstanser, men tilsynet og nemda opprettholdt sine vedtak.

Flere av kvinnene gikk lenge til psykolog for å bearbeide opplevelsene.

Innsyn i korrespondanse

I OEP fant vi flere dokumenter der det fremgikk av dokumenttitlene at mannen hadde søkt om - og fått innvilget - en ny begrenset legeautorisasjon høsten 2013. Våren 2014 fikk han innvilget en ubegrenset legeautorisasjon, etter å ha arbeidet ved en helseinstitusjon på Østlandet en periode.

I OEP brukte vi denne gangen samme metoder og tilnærming som ble forklart i kapittelet om Nevrologen, så vi går nå inn på metoden i OEP i begrenset grad. Vi bestilte innsyn i - og mottok få dager senere - vedtakene tilsynet hadde gjort og sendt til Os-legen.

Der stod det at Os-legen hadde fått tillatelse til å behandle pasienter ved en større helseinstitusjon på Østlandet.

Igjennom fant vi kontaktperson og arbeidssted via korrespondansen mellom tilsynet og den nye arbeidsgiveren. Igjen falt brikkene på plass, en etter en.

I saken om Nevrologen, så vi at både helsemyndighetene og NAV trådte støttende til for å hjelpe ham tilbake i jobb.

2009
KOPI

VEDTAK I STATENS HELSEPERSONELLNEMND, 2010

Saksnummer: [REDACTED]

Klager: [REDACTED]

Saken gjelder: Klage over vedtak om tilbakecall av autorisasjon som lege, jf. helsepersonelloven § 57.

Sakens bakgrunn: Statens helsetilsyn tilbak...

Nemnda legger til grunn at klageren har begått handlinger som innebærer seksuell utnyttning. Klageren har utnyttet den tillit han har som lege til å tilfredsstille egne behov, og dette har skjedd flere ganger. Klageren har vist alvorlig sviktende vurderingsevne. Hans atferd viser manglende evne til å sette egne grenser, manglende impulskontroll og misbruk av den tillit pasientene har vist ham. Det foreligger etter nemndas syn fare for at klageren kan utsette andre og fremtidige pasienter for lignende overgrep og han anses å være en fare for sikkerheten i helsetjenesten. Hendelsene viser et mønster i klagerens virksomhet som indikerer at han ikke innehar den nødvendige innsikt i hvilket ansvar han har som lege.

Pasienten var til ny konsultasjon hos klageren [REDACTED] 2009. Da på grunn av smerter i tær, legger og kne. Det fremgår av pasientens klage, datert [REDACTED] 2009, at klageren i tillegg til å undersøke legger og kne den [REDACTED], tok henne oppover lårene, og at han var veldig nær skrittet og at han streiftet det.

Den [REDACTED] 2009 ringte pasienten legevakten på grunn av oppkast, løs mage og smerter i halsen. Hun tenkte det kunne være symptomer på svineinfluensa, og om hun kunne gå på arbeid. Klageren ringte pasienten tilbake og bekreftet at hun kunne gå på arbeid. En stund senere ringte han pasienten på nytt og ba henne komme til legevakta for å ta en CRP (akutfase reaksjon i blodet). Dette fordi hun jobbet [REDACTED]. Det fremgår av pasientens klage at legen undersøkte hals og lyttet på pusten. Han skal ha tatt tak rundt høyre bryst mens han lyttet. Han skal videre ha bedt henne stå på gulvet mens han kjente på ryggen hennes. Han ba også pasienten lene seg forover, og hun oppfattet det slik at han streiftet hennes bakende mens han tok nedover lårene. Legen mente det var nødvendig med en gynekologisk undersøkelse. Pasienten har reagert på hvorfor dette var nødvendig og

Hvordan forholdt helsemyndighetene seg til Os-legen de tre årene fra de fratok ham autorisasjonen, utover å behandle søknaden om å få legeautorisasjonen tilbake?

For å få svar på dette begynte vi å lete opp eldre dokumenter fra den omfangsrige korrespondansen mellom ham og Helsetilsynet som lå i OEP. Vi bestilte samtlige dokumenter og mottok dem få dager senere.

Korrespondanse mellom mannen og Helsetilsynet viste at:

- Han i flere år hadde søkt å få nye legejobber, uten å bli ansatt. Enten rygget potensielle arbeidsgivere unna, da de fikk opplyst bakgrunnen for autorisasjonstapet. Eller så satt Helsetilsynet foten ned, fordi jobbene inneholdt pasientkontakt eller "solopraksis" - noe han ikke hadde lov til.
- Mannen fryktet også at mediene og andre nysgjerrige i lokalsamfunnet skulle koble ham som søker til saken der han mistet autorisasjonen for seksuelle overgrep i Os kommune få år tidligere. En saksbehandler i Helsetilsynet forklarte ham hvordan han kunne be kommuner om å unnta ham fra den offentlige søkerlisten, for å unngå at noen identifiserte ham i søkeprosessen.
- Mannen argumenterte i flere år med at "kulturelle forskjeller" mellom hjemlandet Iran og Norge var utløsende for handlingene hans, og at det var derfor kvinnene opplevde handlingene hans som overgrep.
- Han gikk til behandling hos psykiater i flere år. I en uttalelse skriver psykiateren at de to hadde "reflektert og snakket mye om kulturforskjeller mellom Iran og Norge, med henblikk på utøvelse av medisinyrket og etiske aspekter ved legerollen", før han fikk tilbake autorisasjonen. Psykiatritimene var en forutsetning for ny autorisasjon.

Særlig siste punktet utløste mye debatt, som vi kommer tilbake til. Igjen ga innsynsbegjæringene oss relevant og god informasjon, også om tilsynets rolle.

Intervjuer

Vi fant et telefonnummer på legen på 1880.no og fikk bekreftet fra arbeidsgiveren at det var korrekt. Han var imidlertid umulig å få tak i over flere måneder. Det gjorde det umulig å få til et intervju uten å oppsøke ham.

Os-legen og Helsetilsynets kontaktperson ved helseinstitusjonen fant vi i korrespondansen. Hun var daglig leder der og hadde ansvaret for å følge ham opp faglig.

Også denne gangen satt vi av tid til bakgrunnssamtaler. Vi fikk tak i daglig leder på telefon. Hun reagerte svært negativt på at Dagbladet arbeidet med saken. Hun var også sterkt uenig i vedtakene helsemyndighetene hadde gjort tidligere år, der de fratok legen autorisasjonen.

Begge deler var ting hun senere ønsket å siteres på. Hun bekreftet også at ingen pasienter var informert om legens bakgrunn.

Ettersom vi ikke fikk tak i Os-legen på telefon, bestemte vi oss for å reise til arbeidsstedet og oppsøke ham der på vårparten. Vi fikk opplyst når legen var på jobb den aktuelle dagen via en kilde, som vi ikke ønsker å identifisere.

Vi ventet utenfor bygget til arbeidsdagen var over. Vi valgte å ikke ta oss inn i senteret, for å ikke identifisere mannen overfor hans kollegaer. Da han var på vei hjem, tok vi kontakt, identifiserte oss som journalister fra Dagbladet og ba om et intervju.

Legen ønsket ikke å stille opp i et intervju. Vi reiste tilbake til Oslo. Kort tid etter ringte daglig leder ved senteret og ba oss ikke publisere noen artikkel om at mannen var tilbake i jobb.

Etter flere runder med kontakt, publiserte vi til slutt saken høsten 2014. Som i de andre sakene var mannen anonymisert. Også arbeidsstedet og daglig leder var anonymisert.

Saken inneholdt også et intervju med et av ofrene.

14 | LØRDAG 6. SEPTEMBER 2014 | NYHET | HELGEAVISA | NYHET | NYHET

OVERGRIPER I HVITT | OVERGRIPER I HVITT

Dokument
Dagbladet
DOKUMENT
HELGEAVISA

VONDT I HALSEN – BLE UNDERSØKT I UNDERLIVET

«MANNEN MÅ ALDRI FÅ BEHANDLE PASIENTER IGJEN.»
KVINNE som skulle sjekkes for svineinfluensa

RI LEGEN ER TILBAKE ETTER «SEKSUELL UTNYTTING» AV FEM UNGE PASIENTER:
June (19) gikk til legen med halsbetennelse og ble undersøkt i underlivet. Legen snakket med psykiater om kulturelle forskjeller mellom Norge og Iran, så fikk han autorisasjonen tilbake.
Tekst: EILIV FRICH FLYDAL
eifi@dagbladet.no
LINE BRUSTAD
linbr@dagbladet.no
TORGEIR KRØKFOJRD
tor@dagbladet.no

En annen av mannens kvinnelige pasienter skulle undersøkes for svineinfluensa, men endte med vaginale og rektale undersøkelser i 2009. Han mistet autorisasjonen da helsemyndighetene mente han drev seksuell utnyttning av fem pasienter. Flere av dem har gått til psykolog for å bearbeide opplevelsene. Nå er mannen tilbake på jobb som behandlende lege ved en ny offentlig helseinstitusjon, etter at han har vært i behandling hos psykiater og drifrettskulturelle og etiske forskjeller i legevakt mellom Norge og Iran.

Etter at mannen fikk autorisasjonen tilbake, har en annen lege som mistet autorisasjonen for seksuelle overgrep, argumentert med at skulturnedensetningen var et problem.

– Det er ikke ulikt for oss at helsepersonell i klagesaker mener at kulturell bakgrunn og kulturforskjeller bidrar til misforståelser. Flere av disse mener at deres helseinter blir misforstått i møtet med pasienter, sier assisterende direktør i Helseforbundet Heidi M. Rudi til Dagbladet.

– **Malplassert**
Antirasistisk senter reagerer kraftig på begrunnelsen om kulturelle ulikheter for å få tilbake legeautorisasjonen.

– **Kulturforskjeller kan ikke rettferdiggjøre ulike varianter av overgrep mot andre, og derfor er ikke seksuelle overgrep, sier Rune Berglund Steen, leder i Antirasistisk Senter til Dagbladet.**

– Dette minner om de lave forventningene rasisme, sier Steen.

– **Hvorfor det?**
– Uten å kjenne de spesifikke sakene inngående, er det generelt både malplassert og provoserende å bruke kulturelle faktorer som unnskyldning i saker som disse. Unnskyldningen om kulturell bakgrunn kan lett spille på dommere og offentlige institusjoners manglende kunnskap og usikkerhet i møte med andre lands kulturer, sier Steen.

Oppgitt offer
– Jeg så aldri for meg at han skulle få jobb som lege igjen, sier June (24), som ikke ønsker etternavnet sitt på trykk til Dagbladet.

En i tillegg i 2009 opplytter den da 19 år gamle June legvakta i kommunen der hun bodde.

– **Jeg fikk symptomer på halsbetennelse og dro på legevakta, sier June.**

Hun hadde allerede hatt en negativ oppvisning med den aktuelle legen under en annen undersøkelse, men bestemte seg for å fullføre legevis-

SKEPTISK: – Jeg tenkte at jeg bare fikk prøve og se, og siden det var halsen som var vond tok jeg det for gitt at jeg ikke måtte kle av meg, sier June

Konsekvenser og reaksjoner

Omtalen av saken vakte stor oppsikt blant lesere og i det politiske miljøet. Arbeiderpartiets helsepolitiske talsmann Torgeir Micaelsen krevde en redegjørelse fra Helsetilsynet og bedre samarbeid på tvers av landegrensener i liknende saker.

Funksjonshemmedes fellesorganisasjon, med 72 medlemsorganisasjoner og 335 000 medlemmer, reagerte også sterkt. Organisasjonen krevde at leger som er fratatt autorisasjonen for ett seksuelt overgrep aldri skal få rett til å behandle pasienter igjen.

Antirasistisk senter kalte behandlingen av den iranskfødte legen for et resultat av "de lave forventningers rasisme" fra helsemyndighetenes side: "Det (er) generelt både malplassert og provoserende å bruke kulturelle faktorer som unnskyldning i saker som dette."

Follo-legen

Oppsporing

Når en lege har en begrenset autorisasjon og søker en stilling i Norge, vil den potensielle arbeidsgiveren sende melding til Helsetilsynet og spørre om bakgrunnen for at begrensningen.

Dagbladet fant et slikt brev angående Os-legen i tilsynets postjournal og bestilte innsyn. Da vi fikk det, så vi en annen lege nevnt. Han hadde søkt på samme jobben, også med begrenset autorisasjon. Mannen har vi valgt å kalle "Follo-legen".

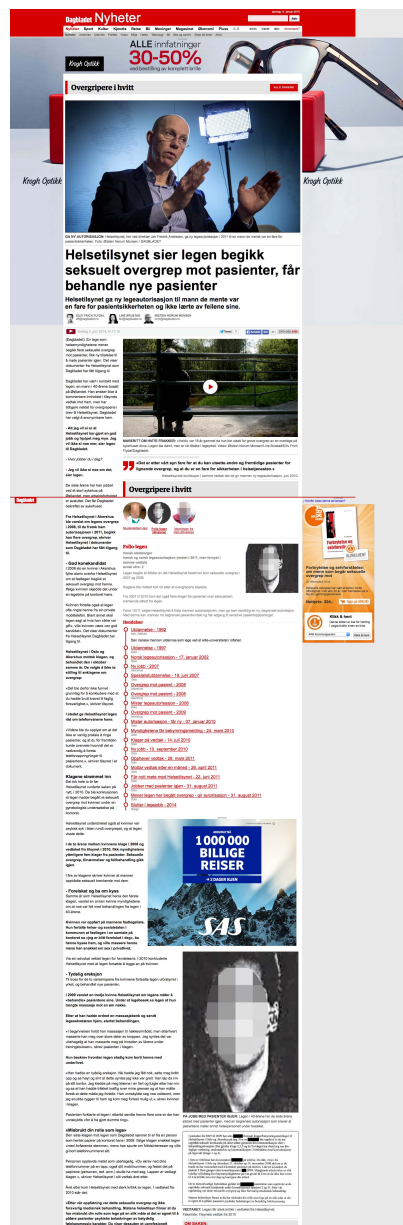
Vi ba om innsyn i vedtaket Helsetilsynet gjorde da de begrenset autorisasjonen hans. Det viste seg å være en ny sak av typen vi lette etter.

Bakgrunn

Av vedtaket vi fikk oversendt noen dager senere, fremgikk det at mannen tidligere var fastlege i Follo i Akershus og ved legevakta i Oslo. I et vedtak fra Helsetilsynet gjort i 2010, mistet han legeautorisasjonen på grunn av gjentatte overgrep mot pasienter han gjorde på legekantoret sitt i Follo. Et av ofrene nevnt i vedtaket var en sårbar psykisk syk pasient. Follo-legen var en iransk-norsk mann. I vedtak stod det:

«Det er etter vårt syn fare for at du kan utsette andre og fremtidige pasienter for lignende overgrep, og at du er en fare for sikkerheten i helsetjenesten.»

Men i samme vedtak som tilbakekallingen, ga tilsynet ham en ny, begrenset autorisasjon. Forutsetningen var at han jobbet ved en konkret avdeling på et stort sykehus på Østlandet, og at han ble fulgt opp av arbeidsgiver.

Intervjuer

Legen var lett å finne i telefonkatalogen. Han stilte også til intervju, under forutsetning av at det var anonymt. I intervjuet takket han Helsetilsynet for veiledningen og de nye sjansene han hadde fått av dem.

Avsløringer

- Dagbladet avslørte at Helsetilsynet verken varslet politiet da de fikk klager om at han begikk seksuelle overgrep, eller da tilsynet selv *konkluderte* med at mannen hadde begått flere seksuelle overgrep mot pasienter.
- Dagbladet avdekket at pasienter hadde varslet helsemyndighetene om at han trådte over deres intimgrenser, før han gjennomførte seksuelle overgrep mot andre pasienter. Tilsynet foretok seg ikke annet enn å gi korreks for private samtaler etter de første varskoene.
- Mannen fikk en ny begrenset legeautorisasjon få år etter overgrepene, med tillatelse til å ha pasientkontakt.

Konsekvenser og reaksjoner

Alle tre punktene over skapte kraftige reaksjoner.

- Saken ble tatt opp med helseminister Bent Høie av flere stortingspolitikere samme dag, under et fraksjonsmøte på Stortinget.
- Høie kvitterte med å avkreve Helsetilsynet en redegjørelse for hvordan de håndterte overgreps-leger.
- SV-leder Audun Lysbakken og flere andre partier krevde at Helsetilsynet konsekvent varsler politiet når de konkluderer med at helsepersonell har begått seksuelle overgrep mot pasienter.
- Som konsekvens av Dagbladet sak har Helsetilsynet selv satt i gang et arbeid for å gå gjennom sin egen praksis og begrepsbruk i saker der behandler klager på helsepersonell etter ufrivillig eller frivillig seksuell omgang med pasienter.

Skudeneshavn-legen

Den tredje legeutdannede mannen vi sjekket hadde tysk-iransk bakgrunn. Arbeidet med det startet vinteren 2014.

Bakgrunn

I 2010 ble Skudeneshavn-legen dømt for seksuelle overgrep mot tre pasienter i ved hans fastlegekontor på Karmøy i Rogaland. I vedtaket der Helsetilsynet fratok ham autorisasjonen la de grunn overgrep mot fem kvinner. Det samme gjorde ankeinstansen Helsepersonellnemda, da de behandlet saken.

Dagbladet omtalte overgrepene og intervjuet flere av ofrene i 2012.

Oppsporing

Det var gått to år. Hvor var han nå? Hva jobbet han med?

Vi gikk fram som beskrevet under Nevrologen og Os-legen i OEP, men fant ingen nyere dokumenter på mannen.

I telefonkatalogen var han bare oppført med et gammelt nummer til det nedlagte fastlegekontoret sitt i Bergen, som ikke virket lenger. Vi sjekket Bizweb, et oppslagsverktøy for informasjon om eierskap til firmaer. Også her var informasjonen utdatert og gammel.

Alle spor i Norge var kalde og vi hadde ingen kontaktmuligheter.

Vi søkte i sosiale medier og det profesjonelle nettversknettstedet Linked In, uten resultat.

Mannen har et uvanlig navn. Ved hjelp av et vanlig google-nettsøk på navnet hans, dukket til vår overraskelse navnet hans opp i maraton-resultatene i flere tyske byløp, blant annet i Hamburg.

Hadde han flyttet tilbake til Tyskland?

Vi fant ham ikke ved å slå opp i tyske telefonkataloger eller på sosiale nettverk.

Så hvilke andre måter kunne vi finne ham på?

Vi hadde fått et passbilde via autorisasjonssøknaden hans hos Fylkesmannen i Oslo. Dermed visste vi hvordan han så ut.

Maraton-resultatene hans var ganske jevne over flere år, så vi visste omtrent når han ville passere målgang. Kunne vi finne ham i et maratonløp ved målgangen, blant tusenvis av andre løpere? Ja, var vurderingen.

På en arrangørside for tyske maratonløp, sjekket vi datoene for de løpene han hadde deltatt i tidligere. Det viste at neste løp var et stykke fram i tid og etter planlagt publisering av sakene. Så vi la den ideen til side midlertidig og gravde videre. Men den enkleste løsningen er ofte den beste. Vi hadde jo glemt å sjekke folkeregisteret...

Folkeregisteret

Som journalister har vi adgang til folkeregisteret gjennom en løsning hos selskapet Infotorg. For å gjøre et slikt oppslag, må man ha fødselsdatoen og navnet til personen. Navnet hadde vi. Fødselsdatoen fant vi i autorisasjonspapirene hans, som vi hadde liggende fra vi jobbet med hans sak i 2012.

Utskriftsdato: 26.03.2014
Brukernavn: [REDACTED]

DET SENTRALE FOLKEREKISTER
Kilde og behandlingsansvarlig: Skattedirektoratet

HISTORIKK
Historikk på: [REDACTED]

Navnehistorikk:

Nåværende etternavn	Endr. dato
[REDACTED]	[REDACTED]
Nåværende fornavn	
Nåværende mellomnavn	

Adressehistorikk:

Nåværende adresse	Reg.dato	Flyttetdato	Ajourh.dato
[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
Gate/Hus/Boks:			
Postadresse	Reg.dato		
[REDACTED]	[REDACTED]		
Årsak			
Tidligere adresse	Reg.dato	Flyttetdato	Ajourh.dato
[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
Gate/Hus/Boks:			
Årsak			
Tidligere adresse	Reg.dato	Flyttetdato	
[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]	
Gårdnr./Bruk/Fest:			
Årsak			
[REDACTED]			

----- UTSKRIFT SLUTT -----

Et oppslag i det norske folkeregisteret viste at han hadde meldt flytting til Tyskland. Byen lå vest i landet. Dagbladet har ikke navngitt byen eller sykehuset han jobbet ved i sakene vi har publisert, og gjør det følgelig ikke her heller.

Som kontakt- og bostedsadresse hadde han ført opp samme adresse som et regionalsykehus. Men han var ikke å finne i en vanlige tysk telefonkatalog eller på helseinstitusjoner eller bedrifiers hjemmesider.

Det var selvfølgelig godt mulig at han jobbet ved det aktuelle sykehuset, men han kunne også ha flyttet på seg. Vi kartla andre muligheter i nærheten.

Google maps

I den tyske delstaten og byen han flyttet til var det et fåtall større sykehus. Ved å bruke kartverktøyet Google maps til å søke opp de tyske ordene for sykehus, "krankenhaus" og "hospital", satt vi sammen en liste over arbeidssteder det var mulig for ham å dagpendle til, fra bostedsadressen.

For å beregne hvor langt det ville være mulig å pendle, brukte vi Google Maps trafikk- og reiseverktøy. Det gir ruteinformasjon for kollektivtrafikk og kjøretider med bil mellom ulike punkter i kartet. Vi fylte ut to punkter i kartet, "bosted" og "mulige arbeidsplasser".

Vi fant noen få aktuelle helseinstitusjoner, men ingen av dem hadde bilde eller navn på legen på sine nettsider. Vi regnet det som sannsynlig at regionssykehuset var blink og tok utgangspunkt i det når vi planla det videre arbeidet.

Ved å bruke disse metodene hadde vi fått bekreftet tre ting:

- Vi visste at han ikke hadde fått ny legeautorisasjon og jobbet som lege i Norge. Da ville det dukket opp i OEP.
- Vi visste at han bodde i Tyskland.
- Vi var ganske sikre på navnet på det tyske sykehuset han jobbet ved.

Men hadde han pasientkontakt? Visste arbeidsgiveren eller tyske myndigheter om hva han hadde gjort i Norge?

For å finne ut det, måtte vi til Tyskland.

Intervjuer

Hvorvidt han behandlet pasienter eller ikke, ville påvirke dekningen av saken. For alt vi visste kunne dommen i Norge ha gjort at han ikke ønsket det lenger. Derfor la vi opp en plan som ville påføre ham minst mulig belastning når vi oppsøkte ham.

Ettersom "hjemmeadressen" i folkeregisteret var den samme som sykehuset, var det naturlig å oppsøke ham ved hans sannsynlige arbeidsplass.

For å finne ut om legen jobbet ved sykehuset i Tyskland, gikk to av Dagbladets reportere, en journalist og en fotograf, inn på sykehuset i arbeidstida og spurte etter ham.

Et synlig kamera rundt halsen på fotografen filmet hele seansen. Filmen dokumenterte metode og sørget for lydopptak og bilder av hele møtet. I etterkant ble det materialet vurdert nærmere med tanke på publisering. Presseetisk sett vurderte vi bildene vi fikk fra kameraet som skjult opptak.

Dagbladets journalist henvendte seg til resepsjonen og ba om å få snakke med legen. En resepsjonsvakt ga ham en interntelefon som er satt over til legens telefon. Da legen tok telefonen, skiftet journalisten raskt samtalen over til norsk, får ikke å sette legen i en utilsiktet vanskelig situasjon - ved å ta opp et for ham vanskelig tema i påhør av andre.

Tidligere pasienter hadde fortalte oss at han snakket godt norsk og det viste seg å stemme.

Journalisten introduserte seg med fullt navn og ba om å møtes i foajeen på sykehuset. Legen kom deretter ned og Dagbladets journalist introduserte seg igjen og forklarte at avisa hadde kommet for å intervju ham om tida etter overgrepssaken i Norge, der han ble dømt og fratatt legeautorisasjonen.

Intervjuet som fulgte varte i 20 minutter.

Intervjuet var vellykket. Det ga oss svar på det vi lurte på og ønsket. Legen uttalte at:

- Verken tyske myndigheter, sykeshusledelsen eller pasientene han jobbet med visste om dommen for seksuelle overgrep han fikk i Norge.
- Ingen ved sykehuset visste at han få år tidligere hadde mistet legeautorisasjonen.
- Han brukte tilsvarsretten til å nekte for å ha begått overgrepene, ga en rekke uttalelser til sitt eget forsvar, samt angrep pasientene som han var dømt for å forgripe seg på.

Videodokumentaren kan sees her: <http://bit.ly/1qNaFeA>

Vi valgte å anonymisere mannen i sakene vi publiserte. Vi valgte å ikke kontakte arbeidsgivere for å få en kommentar.

Saken ble publisert 10. juni som hovedsak på førstesiden av papiirutgaven. Tyske medier plukket den raskt opp, allerede før nettsaken ble lagt ut på kvelden. Historien spredte

The screenshot shows a news article from the Norwegian newspaper 'Dagbladet Nyheter'. The main headline is 'Sexforbryter jobber med uvitende pasienter: - Jeg er som en gud'. Below the headline, there is a sub-headline: 'På det nye sykehuset hans vet ingen om overgrepene mot kvinnene på Karmøy.' The article includes a video player with a play button and a photo of a man in a white lab coat. The text of the article is partially visible, starting with 'TILBANE PÅ JOBB: Legen som er dømt for tre overgrep er på jobb med nye pasienter i Tyskland...' and 'På 2000-tallet foregikk han seg seksuelt på flere av de norske pasientene sine...'.

seg til et stort publikum via nyhetsportalen Derwestern.de og nyhetsbyrået WAZ, som leverer stoff til flere store medier i Tyskland.

Konsekvenser

Saken fikk konsekvenser både i Norge og Tyskland.

- Legen ble suspendert fra stillingen sin ved tyske sykehuset.
- Norske helsemyndigheter og helseminister Bent Høye (H) endret praksis, slik at Helsetilsynet må informere helsearbeideres hjemland, via landets ambassade i Norge, når de fratar dem autorisasjonen.

Den nye praksisen er allerede satt ut i live når denne rapporten skrives. Målet er å gjøre det vanskeligere for helsepersonell som er uegnet til å jobbe som helsepersonell å reise videre for å jobbe blant nye uvitende arbeidsgivere og pasienter.

Dansk psykiater

En dansk psykiater Dagbladet kjente identiteten til ble også sjekket ut.

Sist vi omtalte ham sonet han en fengselsstraff for gjentatte overgrep mot en psykisk syk pasient inne på sitt legekontor. Ifølge det norske folkeregisteret og kilder som kjente mannens bevegelser etter soningen, hadde han flyttet hjem til Danmark.

Den danske Sundhedsstyrelsens, motsvarigheten til Helsetilsynet, har en egen nettside med oversikt over helsearbeidere og deres autorisasjoner (<http://sundhedsstyrelsen.dk/da/ds/opslagautreg>).

I 2012 var han listet opp som psykiater, men da vi gjorde søk etter ham vinteren 2014, var han forsvunnet fra registeret.

Betød det at han ikke lenger hadde legeautorisasjon?

Spørsmålet ble sendt Sundhedsstyrelsen per epost 13.01. Etter flere purringer kom svaret 05.02. De bekreftet at mannen fremdeles hadde legeautorisasjon, men at han "har skiftet navn og fremgår derfor i Sundhedsstyrelsens autorisationsregister under sit nye navn. Han har navne- og adressebeskyttelse, hvorfor vi ikke kan opplyse dig hans nye navn."

Altså hadde mannen fremdeles legeautorisasjon i Danmark, selv om den var trukket i Norge, på tross av overgrepdommen.

TAR DRØP: Helse- og innvandringsminister Bent Høye (H) vurderer at norske myndigheter må varsle hjemlandet til legen som mistet leges autorisasjon i Norge etter en rekke overgrep. Foto: Øyvind Hovland/NTB/REUTERS

Nå skal lege-overgripere forfølges i utlandet

Helsemyndighetene på banen etter Dagblad-avsløring.

Den danske Sundhedsstyrelsen har nå undersøkt om en dansk psykiater har begått alvorlige overgrep mot pasienter i Norge.

Helseminister Bent Høye (H) har bedt Dagbladet undersøke om det faktisk var en slik lege som begått alvorlige overgrep i Norge, men er tilbake på jobb som lege i Tyskland.

Tyske myndigheter og sykehuset har påberopt seg at legen har begått alvorlige overgrep mot pasienter i Norge.

Helseminister Bent Høye (H) har bedt Dagbladet undersøke om det faktisk var en slik lege som begått alvorlige overgrep i Norge, men er tilbake på jobb som lege i Tyskland.

Helseminister Bent Høye (H) har bedt Dagbladet undersøke om det faktisk var en slik lege som begått alvorlige overgrep i Norge, men er tilbake på jobb som lege i Tyskland.

Helseminister Bent Høye (H) har bedt Dagbladet undersøke om det faktisk var en slik lege som begått alvorlige overgrep i Norge, men er tilbake på jobb som lege i Tyskland.

Helseminister Bent Høye (H) har bedt Dagbladet undersøke om det faktisk var en slik lege som begått alvorlige overgrep i Norge, men er tilbake på jobb som lege i Tyskland.

Helseminister Bent Høye (H) har bedt Dagbladet undersøke om det faktisk var en slik lege som begått alvorlige overgrep i Norge, men er tilbake på jobb som lege i Tyskland.

Helseminister Bent Høye (H) har bedt Dagbladet undersøke om det faktisk var en slik lege som begått alvorlige overgrep i Norge, men er tilbake på jobb som lege i Tyskland.

Helseminister Bent Høye (H) har bedt Dagbladet undersøke om det faktisk var en slik lege som begått alvorlige overgrep i Norge, men er tilbake på jobb som lege i Tyskland.

Helseminister Bent Høye (H) har bedt Dagbladet undersøke om det faktisk var en slik lege som begått alvorlige overgrep i Norge, men er tilbake på jobb som lege i Tyskland.

Helseminister Bent Høye (H) har bedt Dagbladet undersøke om det faktisk var en slik lege som begått alvorlige overgrep i Norge, men er tilbake på jobb som lege i Tyskland.

Helseminister Bent Høye (H) har bedt Dagbladet undersøke om det faktisk var en slik lege som begått alvorlige overgrep i Norge, men er tilbake på jobb som lege i Tyskland.

Helseminister Bent Høye (H) har bedt Dagbladet undersøke om det faktisk var en slik lege som begått alvorlige overgrep i Norge, men er tilbake på jobb som lege i Tyskland.

Helseminister Bent Høye (H) har bedt Dagbladet undersøke om det faktisk var en slik lege som begått alvorlige overgrep i Norge, men er tilbake på jobb som lege i Tyskland.

Helseminister Bent Høye (H) har bedt Dagbladet undersøke om det faktisk var en slik lege som begått alvorlige overgrep i Norge, men er tilbake på jobb som lege i Tyskland.

Helseminister Bent Høye (H) har bedt Dagbladet undersøke om det faktisk var en slik lege som begått alvorlige overgrep i Norge, men er tilbake på jobb som lege i Tyskland.

Helseminister Bent Høye (H) har bedt Dagbladet undersøke om det faktisk var en slik lege som begått alvorlige overgrep i Norge, men er tilbake på jobb som lege i Tyskland.

Helseminister Bent Høye (H) har bedt Dagbladet undersøke om det faktisk var en slik lege som begått alvorlige overgrep i Norge, men er tilbake på jobb som lege i Tyskland.

Helseminister Bent Høye (H) har bedt Dagbladet undersøke om det faktisk var en slik lege som begått alvorlige overgrep i Norge, men er tilbake på jobb som lege i Tyskland.

Helseminister Bent Høye (H) har bedt Dagbladet undersøke om det faktisk var en slik lege som begått alvorlige overgrep i Norge, men er tilbake på jobb som lege i Tyskland.

Helseminister Bent Høye (H) har bedt Dagbladet undersøke om det faktisk var en slik lege som begått alvorlige overgrep i Norge, men er tilbake på jobb som lege i Tyskland.

Helseminister Bent Høye (H) har bedt Dagbladet undersøke om det faktisk var en slik lege som begått alvorlige overgrep i Norge, men er tilbake på jobb som lege i Tyskland.

Helseminister Bent Høye (H) har bedt Dagbladet undersøke om det faktisk var en slik lege som begått alvorlige overgrep i Norge, men er tilbake på jobb som lege i Tyskland.

Helseminister Bent Høye (H) har bedt Dagbladet undersøke om det faktisk var en slik lege som begått alvorlige overgrep i Norge, men er tilbake på jobb som lege i Tyskland.

Helseminister Bent Høye (H) har bedt Dagbladet undersøke om det faktisk var en slik lege som begått alvorlige overgrep i Norge, men er tilbake på jobb som lege i Tyskland.

Helseminister Bent Høye (H) har bedt Dagbladet undersøke om det faktisk var en slik lege som begått alvorlige overgrep i Norge, men er tilbake på jobb som lege i Tyskland.

Helseminister Bent Høye (H) har bedt Dagbladet undersøke om det faktisk var en slik lege som begått alvorlige overgrep i Norge, men er tilbake på jobb som lege i Tyskland.

Helseminister Bent Høye (H) har bedt Dagbladet undersøke om det faktisk var en slik lege som begått alvorlige overgrep i Norge, men er tilbake på jobb som lege i Tyskland.

Helseminister Bent Høye (H) har bedt Dagbladet undersøke om det faktisk var en slik lege som begått alvorlige overgrep i Norge, men er tilbake på jobb som lege i Tyskland.

Helseminister Bent Høye (H) har bedt Dagbladet undersøke om det faktisk var en slik lege som begått alvorlige overgrep i Norge, men er tilbake på jobb som lege i Tyskland.

Helseminister Bent Høye (H) har bedt Dagbladet undersøke om det faktisk var en slik lege som begått alvorlige overgrep i Norge, men er tilbake på jobb som lege i Tyskland.

Helseminister Bent Høye (H) har bedt Dagbladet undersøke om det faktisk var en slik lege som begått alvorlige overgrep i Norge, men er tilbake på jobb som lege i Tyskland.

Helseminister Bent Høye (H) har bedt Dagbladet undersøke om det faktisk var en slik lege som begått alvorlige overgrep i Norge, men er tilbake på jobb som lege i Tyskland.

Helseminister Bent Høye (H) har bedt Dagbladet undersøke om det faktisk var en slik lege som begått alvorlige overgrep i Norge, men er tilbake på jobb som lege i Tyskland.

Helseminister Bent Høye (H) har bedt Dagbladet undersøke om det faktisk var en slik lege som begått alvorlige overgrep i Norge, men er tilbake på jobb som lege i Tyskland.

Helseminister Bent Høye (H) har bedt Dagbladet undersøke om det faktisk var en slik lege som begått alvorlige overgrep i Norge, men er tilbake på jobb som lege i Tyskland.

Helseminister Bent Høye (H) har bedt Dagbladet undersøke om det faktisk var en slik lege som begått alvorlige overgrep i Norge, men er tilbake på jobb som lege i Tyskland.

Helseminister Bent Høye (H) har bedt Dagbladet undersøke om det faktisk var en slik lege som begått alvorlige overgrep i Norge, men er tilbake på jobb som lege i Tyskland.

Helseminister Bent Høye (H) har bedt Dagbladet undersøke om det faktisk var en slik lege som begått alvorlige overgrep i Norge, men er tilbake på jobb som lege i Tyskland.

Helseminister Bent Høye (H) har bedt Dagbladet undersøke om det faktisk var en slik lege som begått alvorlige overgrep i Norge, men er tilbake på jobb som lege i Tyskland.

Helseminister Bent Høye (H) har bedt Dagbladet undersøke om det faktisk var en slik lege som begått alvorlige overgrep i Norge, men er tilbake på jobb som lege i Tyskland.

Helseminister Bent Høye (H) har bedt Dagbladet undersøke om det faktisk var en slik lege som begått alvorlige overgrep i Norge, men er tilbake på jobb som lege i Tyskland.

Helseminister Bent Høye (H) har bedt Dagbladet undersøke om det faktisk var en slik lege som begått alvorlige overgrep i Norge, men er tilbake på jobb som lege i Tyskland.

Helseminister Bent Høye (H) har bedt Dagbladet undersøke om det faktisk var en slik lege som begått alvorlige overgrep i Norge, men er tilbake på jobb som lege i Tyskland.

Helseminister Bent Høye (H) har bedt Dagbladet undersøke om det faktisk var en slik lege som begått alvorlige overgrep i Norge, men er tilbake på jobb som lege i Tyskland.

Helseminister Bent Høye (H) har bedt Dagbladet undersøke om det faktisk var en slik lege som begått alvorlige overgrep i Norge, men er tilbake på jobb som lege i Tyskland.

Helseminister Bent Høye (H) har bedt Dagbladet undersøke om det faktisk var en slik lege som begått alvorlige overgrep i Norge, men er tilbake på jobb som lege i Tyskland.

Helseminister Bent Høye (H) har bedt Dagbladet undersøke om det faktisk var en slik lege som begått alvorlige overgrep i Norge, men er tilbake på jobb som lege i Tyskland.

Helseminister Bent Høye (H) har bedt Dagbladet undersøke om det faktisk var en slik lege som begått alvorlige overgrep i Norge, men er tilbake på jobb som lege i Tyskland.

Helseminister Bent Høye (H) har bedt Dagbladet undersøke om det faktisk var en slik lege som begått alvorlige overgrep i Norge, men er tilbake på jobb som lege i Tyskland.

Helseminister Bent Høye (H) har bedt Dagbladet undersøke om det faktisk var en slik lege som begått alvorlige overgrep i Norge, men er tilbake på jobb som lege i Tyskland.

Helseminister Bent Høye (H) har bedt Dagbladet undersøke om det faktisk var en slik lege som begått alvorlige overgrep i Norge, men er tilbake på jobb som lege i Tyskland.

Helseminister Bent Høye (H) har bedt Dagbladet undersøke om det faktisk var en slik lege som begått alvorlige overgrep i Norge, men er tilbake på jobb som lege i Tyskland.

Helseminister Bent Høye (H) har bedt Dagbladet undersøke om det faktisk var en slik lege som begått alvorlige overgrep i Norge, men er tilbake på jobb som lege i Tyskland.

Helseminister Bent Høye (H) har bedt Dagbladet undersøke om det faktisk var en slik lege som begått alvorlige overgrep i Norge, men er tilbake på jobb som lege i Tyskland.

Helseminister Bent Høye (H) har bedt Dagbladet undersøke om det faktisk var en slik lege som begått alvorlige overgrep i Norge, men er tilbake på jobb som lege i Tyskland.

Helseminister Bent Høye (H) har bedt Dagbladet undersøke om det faktisk var en slik lege som begått alvorlige overgrep i Norge, men er tilbake på jobb som lege i Tyskland.

Helseminister Bent Høye (H) har bedt Dagbladet undersøke om det faktisk var en slik lege som begått alvorlige overgrep i Norge, men er tilbake på jobb som lege i Tyskland.

Vi fulgte opp med en rekke spørsmål, men Sundhetsstyrelsen ville ikke uttale seg om de hadde igangsatt noen slags begrensninger av autorisasjonen. Det lyktes ikke Dagbladet å få kontakt med legen i Danmark, eller finne hans eventuelle nye arbeidssted.

Vi tok derfor kontakt med det danske folkeregisteret, Det Centrale Personregister (DSF), for å få mannens nye navn. De opplyste per telefon at mannen hadde bedt om at hans nye navn ikke skulle oppgis dersom noen spurte. Og konsekvensen, ble vi fortalt av en saksbehandler, var at han ikke kunne spores opp av andre enn relevante danske myndigheter, som politiet.

Dette var oppsiktsvekkende.

Verken media eller pasienter kan koble hans gamle og nye navn. Pasienter som lurte på hvilken psykiater de har fått time hos for å diskutere sine innerste tanker, står maktesløse.

Norden har et felles arbeidsmarked for leger. Verken danske eller norske myndigheter har klart å gi et godt svar på om norske myndigheter vil forstå at det er samme mann, dersom han ønsker å praktisere som psykiater i Norge igjen.

Resultat

Fordi vi verken fikk tak i ham eller kunne dokumentere om/hvor han jobbet som psykiater, la vi foreløpig den saken til side.

Likevel var jobben viktig for arbeidet vårt: Vi visste nå at pasienter i Norden står overfor helsearbeidere som aktivt kan skjule sin identitet dersom og skjule at de har en belastet fortid og har begått overgrep mot pasienter tidligere.

Resultater av innsynsarbeidet og reportasjereisene

Ved å bruke OEP til å søke opp dokumenter for å levere innsynsbegjæringer, folkeregister og kartverktøy for å spore opp legene i Norge og utlandet, hadde vi nå en liste over fire personer som ga oss svar på det viktigste spørsmålet vårt:

- Leger som har begått seksuelle overgrep mot pasienter er tilbake ved norske helseinstitusjoner.
- Leger som har begått seksuelle overgrep mot pasienter er i Norge har fått ny jobb ved utenlandske helseforetak og behandler nye, uvitende pasienter der.

Metoder for organisering av innsynsarbeidet

I løpet av prosjektet ble innsynsbegjæringer og resultater ført i et eget Excel-ark, slik at vi kunne sjekke hva vi fikk tilbake og markere hva som ble/ikke ble innvilget. Vi bestilte også kvitteringer på alle innsynsbegjæringer i OEP. Det er en viktig funksjon som dokumenterer begjæringene man har gjort, og har en dato for bestillingen.

Flere ganger viste det seg at dokumenter manglet oversendelsene fra helsemyndighetene, når vi sjekket mot kvitteringen over bestilte dokumenter. Uten en slik kvittering er det tidkrevende og komplisert å dokumentere hvilke dokumenter man har bedt om. I verste fall går man glipp av viktig informasjon.

Innsynsbegjæringene hos Helsetilsynet saksbehandles i stor grad av jusstudenter som kommer innom noen timer av gangen. Flere ganger måtte vi mase på dokumenter som ikke ble oversendt oss, i noen tilfeller var de forsinket med rundt en måned. Til slutt tok vi konsekvent kontakt med avdelingslederen for innsynsbehandling og tilsynets pressekontakt ved forsinkelser. De innrømmet at kapasiteten til å ta unna innsynsbegjæringene var for lav, og håpet på å forbedre dette

Lage en ny statistikk

Vi regnet med at det fantes flere saker der helsepersonell hadde mistet autorisasjonen de siste årene på grunn av overgrep, og fått den tilbake, enn vi var klar over.

Vi bestemte oss for å få et helhetlig overblikk før vi startet publisering av sakene. For å få det, måtte vi samle inn og systematisere langt mer informasjon.

Hvordan skulle vi finne informasjonen?

Utfordringer med OEP

OEP inneholder millioner av dokumenter. Man kan ikke søke på teksten i dokumentene direkte, men i saks- og dokumenttittel. Det byr på flere utfordringer:

Man må finne ut hvilke ord og begreper som brukes av saksbehandlerne for å beskrive det man er ute etter. Et søk på "overgripere i helsevesenet" gir ingen resultater. Et søk på "overgrep" gir ingen relevante resultater.

En utfordring var å finne informasjon om leger vi ikke hadde navnet på. Vi så på vedtakene vi allerede hadde, samt de gamle treffene i OEP etter ord og uttrykk som gikk igjen. Søketermene "tilbakekall av autorisasjon som lege" og "ny autorisasjon" ga oss mange treff. Men var de relevante for det vi ønsket å finne ut?

Det er mange årsaker til at helsearbeidere mister autorisasjonen, og vi ønsket bare saker der seksuelle overgrep var involvert.

Innsyn utenom OEP

For å få de vedtakene vi ønsket, var det mer praktisk å kontakte Helsetilsynet direkte.

Vi sendte en innsynsbegjæring 30.01. der vi ba om at Helsetilsynet samlet alle saker fra de siste tre årene som omhandlet saker der helsepersonell hadde "mistet autorisasjonen på grunn av seksuell omgang med pasienter". 04.02. mottok vi et svar fra en saksbehandler som ba om en presisering:

"Forespørres det innsyn i kun saker av typen seksuelle overgrep mot pasienter? Eller ønskes det også innsyn i saker vedrørende seksuell omgang i tilknytning til frivillig innlede forhold med pasienter?"

Eposten fortalte oss at Helsetilsynet graderte ulike overgrep i lege-pasientforholdet på en kunstig måte. Å innlede et seksuelt forhold til en pasient er et brudd på straffelovens §193 under kapittel 19, frivillig eller ikke. Det er også et klart brudd på Helsepersonelloven, som er grunnlaget Helsetilsynet tar utgangspunktet, og utløser autorisasjonstap.

Når saksbehandleren graderte slik, løftet det fram et nytt spørsmål: Tar tilsynet alle slike tilfeller like alvorlig?

Det spørsmålet fikk vi stilt senere og resulterte i flere artikler.

Vi svarte uansett med å understreke at alle saker der seksuell omgang mellom helsearbeidere og pasienter fant sted, var av interesse. Den 19. februar kom endelig en bolk på 13 dokumenter, og starten på uker med lesing, systematisering av funnene.

Et lite mindretall av disse sakene handlet om frivillige forhold, resten omhandlet saker der legen hadde utsatt pasienten for ubegrunnede undersøkelser tilsynsmyndighetene mente var seksuelt motivert eller forsøkt å manipulere pasienten til å gi seksuell omgang.

Egen statistikk

Svarene på innsynsbegjæringene til helsemyndighetene ga oss alle vedtak i perioden 2011 til 2014 der helsearbeidere hadde mistet autorisasjon som følge av seksuelle overgrep.

Vedtakene omhandlet bare den enkelte saken. Vi ønsket å sette dem i en større sammenheng og se etter mønstre. Helsemyndighetene og politiet gjør det ikke selv, til tross for at seksuelle overgrep i helsevesenet og pasientsikkerhet har vært løftet fram av politikerne som problemområder i mange år nå.

Hvor mange ofre hadde overgriperne i snitt før de ble tatt? Hvor mange ofre fantes det over disse fire årene totalt? Hvor ofte havnet sakene i rettsapparatet? Hva ble utfallene?

Vi måtte lage en statistikk som ikke fantes.

Heldigvis var vedtakene et godt utgangspunkt. De inneholdt, i tråd med Offentlighetsloven, helsearbeideres navn. Stort sett var det nok informasjon i dokumentene til å finne ut hvilket politidistrikt som hadde etterforsket saken. Dette gjaldt de gangene politiet hadde vært oppmerksomme på overgrepene og ikke henlagt sakene på bevisets stilling. Fordi vi hadde navnene, kunne vi bestille dommer fra domstolene i alle sakene der det forelå en rettsavgjørelse, og sjekket de opp mot helsemyndighetenes vedtak for å se etter komplimenterende informasjon.

Dommene inneholder også navn på ofrene. Slik kunne vi få langt flere kilder til sakene vi jobbet med. Flere ønsket ikke å uttale seg på trykk, men bidro med bakgrunnsinformasjon.

Vedtakene fra helsemyndighetene viste at yrkesgruppen leger var klart overrepresenterte blant de helsearbeiderne som mistet autorisasjonen etter seksuelle overgrep mot pasienter de siste fem årene. Det var langt færre saker der sykepleiere og vernepleiere var involvert. Tatt i betraktning at det også er flere sykepleiere ved sykehusene og andre helseinstitusjoner, er det et tankekors.

etterforsket hendelsene.

Intervju med Helsetilsynet

Vi bestemte oss tidlige for å gjøre et grundig intervju med lederen i Helsetilsynet. Målet var å både få materiale til små dokumentarer vi ville lage om overgrepssakene og legenes nye arbeid, og å gi tilsynet god plass til å svare for seg.

Intervjuet foregikk med videoopptak i studio hos Dagbladet i mars 2014. Det ble nøye forberedt med både generelle spørsmål og spørsmål til hver og en av de aktuelle sakene vi jobbet med.

Vi delte intervjuet i to, der den ene delen hadde åpne spørsmål og ga rom for redegjørelser fra tilsynet for deres praksis. I den andre delen konfronterte vi tilsynet med våre funn og stilte spørsmålstegn ved praksisen de fulgte.

Nye saker

I løpet av intervjuene dukket det opp flere svar som vi forfulgte videre i deknningen.

Manglet politianmeldelser

I 2012 gjorde Dagbladet et intervju der Helsetilsynet klaget over at politiet ikke varslet dem når de igangsatte etterforskning av overgrep gjort. I vedtakene om seksuelle overgrep i perioden 2011 til 2014, som vi hadde fått innsyn i, var det påfallende få saker som politiet etterforsket.

Den konklusjonen trakk vi på bakgrunn av en gjennomgang av vedtakene, og etter å ha ringt flere politidistrikt som normalt ville etterforsket sakene. Flere politidistrikt hadde ikke kjennskap til sakene.

Hvorfor var sakene ukjente for politiet? Politianmelder norske helsemyndigheter helsearbeideres seksuelle overgrep mot pasienter, når de blir varslet om dem - og når de selv konkluderer i klartekst med at det har foregått seksuelle overgrep?

Svaret fra direktøren i Helsetilsynet var at de vurderte hver enkelt sak for seg. Etter intervjuet ba Dagbladet direktøren sjekke om politiet var varslet i fire saker vi jobbet med.

Da svaret kom ble det klart Helsetilsynet hadde unnlatt å orientere politiet i to av fire saker. Den ene saken gjaldt den tidligere fastlegen i Follo.

Da Dagbladet avslørte dette, bidro det til praksisendringen nevnt tidligere.

Orienterte fremdeles ikke utlandet

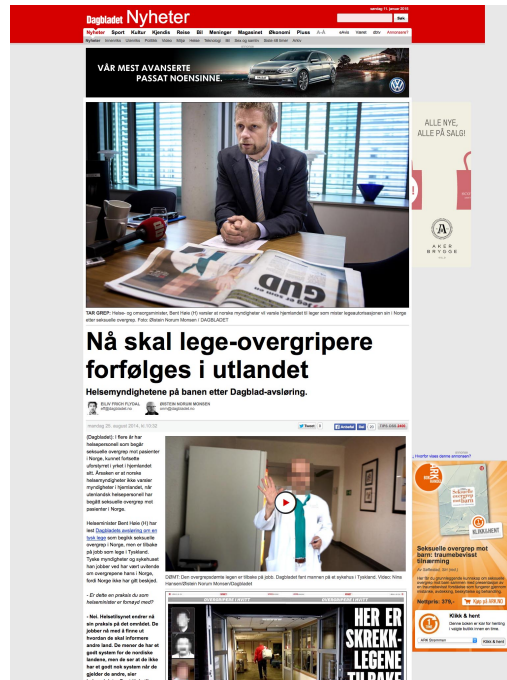
I 2012 omtalte Dagbladet flere leger med utenlandsk bakgrunn som begikk seksuelle overgrep mot pasienter i Norge. Vi fant den gang at de i liten grad orienterte sine kolleger i helsemyndighetene i legenes hjemland, slik at andre land kunne ta forholdsregler eller agere overfor legene selv.

The screenshot shows a news article from Dagbladet. The main headline is "Sex-overgripere kan gå fri: Myndighetene varsler ikke politiet". Below the headline, there is a sub-headline: "Helseetilsynet konkluderer selv med at leger begår seksuelle overgrep, men varsler ikke nødvendigvis politiet." The article text discusses the issue of sexual abuse in healthcare and the role of the Health Supervisory Authority. There are also several advertisements visible on the page, including one for "PRISFEST!" and another for "JANUAR-KUPP!".

Blant annet hadde ikke tilsynet varslet slovakiske myndigheter der en slovakisk lege ble dømt for seksuelle overgrep mot 16 pasienter. Årsaken, ifølge tilsynet, var at de ikke visste hvem de skulle ta kontakt med i Slovakia: "Vi skulle gjerne hatt en adressat i Tyskland og Slovakia".

Dagbladet brukte i 2012 20 minutter med søk på nettet og noen telefonsamtaler med slovakiske myndigheter for å finne rett kontor i Slovakia. Vi kom i kontakt med en kvinne som var ansvarlig for registeret over legeautorisasjonene i landet, som utbrøt " - Åh, herregud. Dette er så tragisk. Hvorfor har vi ikke fått vite noe om dette før?".

Flere reagerte den gang på Helsetilsynets rutiner. Daværende helseminister Anne-Grete Strøm-Erichsen uttalte til Dagbladet at det var viktig at norske helsemyndigheter delte informasjon kolleger i andre land, slik at de visste hva legene deres hadde foretatt seg i Norge.

13. januar 2014 sendte vi spørsmål om hva praksisen nå var til avdelingsdirektør Aud Nordal i Helsetilsynet. Svaret fra Nordal var at:

"Alle tilbakekall orienterer vi rutinemessig de nordiske landene om. Dersom det foreligger opplysninger om at vedkommende har autorisasjon i et annet EU/EØS land skal dette/disse landet/landene også orienteres."

Svaret tydet på at Helsetilsynet hadde endret praksis. Stemte det?

Nei. I intervjuet med tilsynsdirektøren kom det fram at norske helsemyndigheter fremdeles ikke orienterte legenes hjemland i hoveddelen av sakene der de begikk seksuelle overgrep i Norge. Tyskland og Iran, som var hjemlandet til nesten samtlige, var blant de landene som aldri ble underrettet.

Dette ble senere et viktig moment i Dagbladets sak om den tyske mannen som flyttet fra Norge til Tyskland for å gjenoppta legepraksisen. Norge hadde varslet *ikke* tyske myndigheter.

Resultatet var at verken de eller sykehuset der mannen jobbet visste noe om overgrepene mot pasienter i Norge, som legen var dømt for å ha begått.

Konsekvenser

- Dagbladets saker bidro til at helseminister Bent Høie og Helsetilsynet valgte å endre praksis i august, slik at tilsynet nå orienterer alle hjemland til leger som har mistet autorisasjonen etter overgrep i Norge.

- Ved å intervju direktøren i Helsetilsynet grundig om tilsynets praksis – og konfrontere ham med våre funn – fant vi flere nye saker som ble sentrale i den videre dekningen.

Intervjuer med overgriperne

Etter sorteringsarbeidet satt vi med en liste over 15 leger. De fleste sakene var ikke prøvd for retten, men gjennom de få dommene som var fant vi navn på ofre og advokater.

Utover våren og sommeren forsøkte vi å komme i kontakt med alle legene som hadde mistet autorisasjonen de siste fem årene. Målet var å få et inntrykk av dem og deres sak.

Det var viktig for oss å få vite om det var noe vi ikke visste som kunne påvirke dekningen?

De fleste svarte på telefon og ga oss gjerne mer innsikt i sakene sine gjennom bakgrunnssamtaler, men utenom en var ingen villige til å gi et intervju – heller ikke anonymt.

Bortsett fra de som hadde fått tilbake autorisasjonen, var alle sykemeldte og uten jobb.

Felles for nesten samtlige av de sykemeldte og arbeidsledige vi kom i kontakt med, var at de ville tilbake i jobb som leger. De hadde også et sterkt ønske om å behandle nye pasienter, og avviste at de hadde begått overgrep mot noen.

Etter bakgrunnsamtalene vurderte vi hva vi skulle gå videre med. Vi prioriterte å jobbe med statistikken og bare de legene som hadde returnert til yrket, enten med en ny legeautorisasjon fra norske helsemyndighetene - eller på jobb i utlandet med autorisasjonen de hadde før de kom til Norge.

Vi stod tilbake med de fire mennene som er nevnt tidligere: Tre i Norge – en i Tyskland. Follo-legen lot seg intervju under forutsetning om anonymitet per telefon. Han hadde sluttet i legejobben og var for øyeblikket arbeidsledig.

De tre andre valgte vi å oppsøke på jobb.

Ofrene

Navn på ofrene i sakene var sladdet fra vedtakene og saksdokumentene vi fikk oversendt av helsemyndighetene. For å finne ofrene i sakene, leste vi gjennom dommene i sakene der det fantes.

Vi hadde kontakt og bakgrunnssamtaler med over ti kvinner. Av dem valgte tre å stille til intervju om opplevelsene sine. En med navn og bilde, to helt eller delvis anonymisert.

Av de tre ofrene ble intervjuet, to fortalte sine historier på video, som igjen ble brukt i dokumentarene.

Spesielle erfaringer

Brudd på Offentlighetsloven

Parallelt med innsynsbegjæringene til Helsetilsynet, kontaktet vi deres ankeinstans Helsepersonellnemda. Nemda ga oss innsyn i saker der de vedtok å gi helsepersonell tilbake autorisasjoner. Til tross for flere henvendelser nektet Nemdas sekretariat å følge Offentlighetsloven, som helt klart sier at identiteten til personer med offentlige autorisasjoner (eller som mister dem) skal framgå av dokumenter som gis ut ved en innsynsbegjæring. Saksbehandlingen her var altså motsatt av tilsynet.

På grunn av at vi måtte prioritere tid og ressurser i underveis, bestemte vi oss for å la bruddene på Offentlighetsloven ligge. Vi kommer imidlertid til å forfølge denne praksisen ved å klage den inn for rette instans i løpet av 2015, og regner med at det vil resultere i en praksisendring hos Helsepersonellnemda.

PFU-klage fra den tyske legen

Saken om den tyske legen er klaget inn for PFU via legens norske advokat. Saken er forventet ferdigbehandlet i vinter.

Påstander om personlige konsekvenser

Det var tidvis krevende å jobbe med sakene. Det åpenbart var mye som stod på spill for de personene og institusjonene som ble gjenstand for Dagbladets fokus.

En av utfordringene var påstander fremmet av ulike aktører i sakene, om andre personer. I flere saker, uavhengig av hverandre, fikk Dagbladets journalister opplyst at dersom Dagbladet jobbet mer med – eller skrev om saken – ville det få en stor belastning for navngitte personers helsetilstand. Og det kunne utløse store konsekvenser, mente de.

Felles for disse påstandene var at alle ble framsatt på vegne av andre, og ikke på egne vegne.

I et tilfelle medførte slike opplysninger at Dagbladet utsatte arbeidet med og publisering av en sak med flere måneder. Det medførte også at Dagbladet valgte å begrense deknningen og ytterligere anonymiserte de omtalte aktørene i den aktuelle saken.

Vi valgte hele tiden å ha en aktiv dialog med alle involverte parter, så langt det var mulig og i den grad aktørene var villige til å ha en dialog.